

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Quod iuventutem erudiamus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

Tr. de
cedin. vir.
mon. Ferd.
p. hist.
Ord. Præd.
l. c. 4. l.
p. in Cât.

l. c. 6. in
l. p. p. r.
ant. p. nat.
c. 1. d. A.
1640.

l. c. 1. c.
16. de Re-
format.
cap. 12. p.

tyrum elegerunt, præsertim ex S. Benedicti sanctissimo Ordine: ex quo Sanctorum Catalogo adscriptos esse à Sede Apostolica, quindecim, imo sexdecim millia & sexcentos, scribunt disertè nobilissimi Historici, Abbas Trithemius Benedictinus, & Ferdinandus de Castillo Dominicanus.

Denique benè scripsit S. Bernardus, explicâs illa verba Cantic. 1. Nigra sum sed formosa. Non omne quod nigrum est, continuè deforme est. Nigredo (verbi causa) in pupilla non dedecet. Et nigri quidam lapilli in ornamentis placent. Et nigri capilli candidi pulchris etiam decorem augent & gratiam. Gestat Dei beneficio Societas nigra vestimenta, sed candidam & formosam conscientiam Deo exhibet. Nam tot verè scripsit Excellentissimus S. R. Imperij Princeps Dux in Olyka & Nefvievz Cancellarius Magni Ducatus Lithuanie Albertus Stanislaus Raduilius antiq̃ pietatis & sapientie Heros, & S. Ecclesie in expugnabilis Defensor, ac bonorum omnium Patronus. Mens Iulius copiosam messem adulta segete declinantis facili per Ignatium Loliolam Soc. Iesu Parentem collegit, qui tam vetus quam recens zizanium à Luthe- ro & Caluino profeminatum euellere nititur, Christi- que ac Ecclesie agrum lolio ac tribulis expurgare. Viget Religio ab ipso fundata incorruptione morum, integerrima sanctitatis speculum politissimum, inuentu excelsa & erudenda addita, pro gloria summi Numinis (quod vnicum in votis semper fuerat Ignatio) spiritalium bonorum incrementis Ecclesie horreum locupletans. Nec immerito veste nigra hac dilecta Iesu Societas tegitur: excipit nimirum luide iustus inuidia, maleuoluntia, persecutionibus impetitur, absq̃ vlla integritatis ingenua iactura. Ipsi sese denigrant aduersarij suisq̃, se telis conspiciunt, immersi scelerum faculentia. Potest liberè illud sapientissimi Regum Societas vsurpare effatum: Nigra sum sed formosa; etiam fructuosa, & celo, & Ecclesie, & orbi vniuerso, laboriosa meritis, formidolosa hostibus.

Sed cur peculiarem, vt alij Monachorum & Mendicantium Ordines, Habitum & cucullas non habemus?

Respondeo, quia Clerici sumus, pro talibus à Sede Apostolica recepti & approbati, & appellati à Concilio Trid. ideo communem toti Clero vbique gentium elegimus, à quo cucullas gestari non decet, & vetitum est in Ecclesiasticis Canonibus. Audi Conciliū Aquisgranense sub Stephano Papa S. & Ludouico Pio Imperatore celebratum, id vetans quibusdam Clericis, & causam prohibitionis iustam adferens. Reprehensibilem & Ecclesiastica emendatione dignū apud plerosq̃ inoleuisse comperimus vsu, eod quod contra morē Ecclesiasticum cucullas, quibus solis Monachis vtendum est, induant: cum vtique illorū habitus penitus vsurpare non debeant, à quorum proposito quodammodo distat. Quia sicut indecens est, vt arma militaria more laicorū gestent: ita nimirum inhonestum est, & valde indecorū, vt alterius propositi indumenta sibi imponant. Habitus

Lancicij Opus. Tom. 2.

namq̃, singulorum Ordini idcirco in Ecclesia ab iniicē discreti sunt, vt his visis, cuius propositi sit gestans, vel in qua professione Domino militet, liquidò cognoscatur. Et quia huiusmodi vsus nulla auctoritate approbatus, sed potius ab his qui sanum sapienter merito reprehenditur, & repudiatur, oportet vt ab hinc ne fiat, penitus inhiberetur sit.

Quocirca merito etiam Vrbanus secundus Papa statuit pœnam, quā subire debet Clericus, habitum monachalem gestans. Et Concilium Gangrense Can. 12. relatum à Gratiano in Decreta, Monachos Eustatia nos anathemate ferti, qui pallis oblongis more philosophorum induti, eoq̃ue habitu quali sanctitatis aut sapientie nota gloriantes & superbientes, ceteros Ecclesiasticos aspernabantur, & condemnabant eos, qui birris id est pallis breuioribus, quibus Clerici & Episc. (vt patet ex S. Aug. & S. Greg. Turonensi & Palladio) vtentur, & veste cōmuni quali nostra Societas vtitur, cōmuni cū Clericis.

Siquis virorum, inquit Concil. putauerit sancte proposito, id est continentie conuenire, vt pallio vtatur, tanquam ex eo iustitiā habeat, & reprehendat & iudicet eos, qui cum reuerentia birris vtuntur, vel alia veste cōmuni qua in vsu est, anathema sit: vt bene obseruauit inter alios Alardus Gazæus insignis Commentator Cassiani, in notis, ad eius librum primum caput septimum: in quo Cassianus instituta veterum Monachorum referens, narrat eos, birros, scilicet Clericales vestes tanquā ambitionem quandam declinasse: Communem autem vestem fuisse birrum, etiam apud Roman. vt ait Cælius Rhodiginus, Græci scribunt: & confirmat libro quarto Martianus Historicus.

TERTIA ACCVSATIO.

Tertio carpunt alij Societate nostram, quod Institutioni Iuuentutis se tam operose impendat. Ideoq̃ in Italia præsertim, magnos quosdam Religionum Antistites scio, nostris hominibus imposuisse per contemptū agnomina (pedanti, questa pedantaria) viliū & ignobiliū Præceptorum & Magistrorum. Fatemur nos pro Christo factos esse Magistros, vt isti vocant, & honori nobis ducimus talia à Cœsoribus nostris esse nobis imposita cognomina. Tum quia hæc omnia Deo auctore facimus, qui inter alia, hoc quoque ministeriū S. P. N. Ignatio inspirauit à Sede Apostolica laudatū & approbatū, & multiplici fructu in S. Ecclesia commendatum, & ab Hæreticis Ecclesie hostibus improbatum: tum quia habemus in antiquissimis Sactis huius institutionis exēpla, & equissimas rationes præclare explicatas à nostro Ribad. tū in vita S. Ignatij, tum in Opusc. de Societ. Instituto, tum à Suario.

In primis certū est, ab ipso Ecclesie Christi exordio, viros sanctitate & doctrina conspicuos, institutioni puerorū & adolescentum se impendisse. Nā Panthenus excellentissimus Philosophus, Alex. Scholæ præfuit & Clem. Alexand. Origenis Præceptor, & ipsemet Orig. Clemētis

cap. man-
damus. 19.
q. 3.

Grat. dist.
30. c. si quis
vitorum.

Aug. l. 50.
de diuers.
& l. 53. ad
fratr. in
cremo.

Gr. l. 2.
hist. c. 1.

Pallad. in
Lauf. c. 51.

l. 16. c. 10.

256.

Rib. l. 3. c.
24. Vit. &
de Instit.
Soc. c. 39.

Suar. t. 4. de
Rel. tr. toto
lib. quinto.

successit, & socium sibi ad eam rem asciuit Ezechiam, virum sapientissimum, vt scribit Eusebius Casariensis. Protogenes quoque vir sanctitate & miraculis clarissimus, Scholam aperuit scribendi, puerosque hac quasi esca ad Christi cognitionem amoremque pellexit, vt author est Theodoretus. S. Hieronymus ea sanctitate atque authoritate vir, inter maximas easque grauissimas occupationes, quibus distringebatur, assidue puellam instituendi curam suscepit. Itaque ad Gaudentium epistolam optimis refertam preceptis scripsit, de Pacatula Infantula educatione, & alteram ad Latam de Institutione Filiae. Et cum habitaret in Bethleem, mundique oraculum esset, nonnullos nobilium instituebat filios, & Poetas, Historicos, & Oratores eis exponebat, vt eos hac ratione Christo lucraretur, vt scribit in eius vita Marius Victorius. S. Ioannes Chrysostomus, scribit, quendam S. Apachoretam aperuisse ludum literarium solitudine relicta, multoque tempore in eo, docendo versatum esse. Idem fecit Patronus Bireicensis vir sanctissimus, & ob miracula patratia celebrissimus, qui cum in eremo vixisset, inde egressus scholam instituit, & pueros erudit. S. Cassianus Martyr qui Imolae occubuit, manibus puerorum, quos docebat, confosus; a Prudentio proprio hymno celebratus, & in Romano Martyrologio repositus, primum fuit Episcopus Brixinensis, in Germania: tum pergens Romam venit Imolam, & scholam aperuit, multosque pueros docuit, quos Iudex Ethnicus in eum stimulauit, vt ab eo poenas castigationum, quibus ab illo affecti erant, repeterent. S. Basilus Monachorum in Oriente Dux Institutor & Pater, cum quaestione proposuisset, nunquid conueniat, vt inter Fratres Monachos, Magister sit puerorum saecularium: huic quaestioni ita respondet. *Cum Apostolus dixerit: Patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros, sed educate illos in disciplina & correptione Domini: si qui eos adducunt, hac mente adducunt, & qui suscipiunt, tales sunt, qui plenissime confidant, posse se eos qui sibi adducuntur, in disciplina & correptione Domini educare, seruetur, quia preceptum est a Domino: qui dixit: Sinite paruulos venire ad me, talium enim est regnum caelorum.* Et alio in loco idem S. Basilus, non solum pueros, sed puellas etiam admittendas & separatim instituendas docet. Quorum secundum, non viris, sed feminis relinquendum est.

Euseb. hist. c. 10. 11. & l. 6. cap. 12. Th. l. 4. c. 16. & to. 1. c. 20.

l. 3. conf. vitup. vit. mon. Licosth. in Theatio. Baron. in nor. Mart. 13. Aug.

Reg. breui. 292.

Reg. ful. 19.

S. Greg. in eius vita. Ioan. Diacon. in Vita S. Greg. l. 2. cap. 46.

S. Benedictus Monachorum in Occidente Parens, pueros in caenobiis suis educabat, in formabatque ad pietatem; Ex hac disciplina prodierunt S. Placidus, S. Maurus, & alij. S. quoque Gregorius Papa, Anglos pueros magna diligentia conquiri iubebat, & in sui Ordinis caenobiis aliatque educari. Et S. Thomas Aquinas qui ferme septingentis annis S. Benedicto fuit posterior, in Cassinensi PP. Benedictinorum cele-

bri Monasterio educatus fuit. Neque vero Monachi S. Benedicti pueros ad omnem tantum virtutis laudem excolebant, sed etiam disciplinis, & omni scientiarum genere instruebant. Nam & in Germania & in Gallia, & in Anglia, magna cum laude docuerunt, more Scholarum Societatis, & viros omnibus sacris & profanis scientiis excultos ac celeberrimos habuerunt. Inter hos fuit Venerabilis Beda, qui ante annos prope nongentos floruit in Anglia, & ipse doctus, & Scholae praefuit. In eius postea locum successit Albinus Caroli Magni Praeceptor, & in locum Albinus, Rabbanus, Abbas Fuldenis, postea factus Archiepiscopus Moguntinus. Et Monachi Benedictini habuerunt Collegia (quemadmodum nunc habet Societas) in quibus docebant ea, quae nunc nos docemus, vt videre est apud Trithemium celebrem Scriptorem & Abbatem Benedictinum. Quod adeo vlitatum fuit in S. Benedicti Caenobiis, vt scribat F. Baldunus Moreau in Facula praefixa Historiae & Regulae S. Benedicti pagina 38. 39. *Omnia caenobia erant Gymnasia, & omnia Gymnasia Canobia. Nusquam enim eo tempore per Germaniam, Galliam, Italiam, & Angliam instituta litterarum fuerunt Gymnasia: imo & aliquot post saeculis Academiae (vel vt aiunt) vniuersitatis nomen illustre in omnifere Occidentis Imperio fuerat incomperum. Praeter enim Romanum vetustissimum & Parisiense ac Papiense tunc noua, (vt praeter Caroli Magni & Successorum eius iussu, ope, & auctoritate fundata) in quibus Monachi Benedictini primi suae Professores, nullum in Historiis aliud vniuersale legitur existisse studium.*

Canonici Regulares idem factitauerunt, vt significatur in Concilio Aquigranensi sub Ludouico Imperatore, tempore S. Stephani Papae primi.

Patres Dominicani statuerunt in suis Capitulis generalibus, vt in omnibus partibus deputarentur Fratres ad munus docendi pueros in scholis, & ipsis praedicandum, & vt eis fieret copia libelli, quem ad cum finem conscripserant, vt scribit insignis eorum Historicus Ferdinandus de Castillo.

Ticini etiam publicum Gymnasium in Coeuentu S. Augustini collocatum est: a cuius Ordinis viris disciplinae omnes traherentur, vt quidam eius Ordinis Monachus scriptum reliquit. Et in Belgio ad hunc diem habent humaniorum studiorum vsque ad Rhetoricam scholas. Vti & Praemonstratenses, tum alibi totum in Moravia & Bohemia. Et antiquitus Religiosi habuerunt easdem in suis Monasteriis, vt patet ex Concilio Gangrensi. Verum enim est quod dixit S. Chrysostomus: *Cuius studium est docere proximum, is non tam illi beneficit, quam sibi ipsi magnam mercedem parat, duplici, augetur lucro, dum maiorem a Deo retributionem assequitur, & dum fratrem docere aggreditur, docendo interim sibi ipsi memoriam eorumque audiens, renouat.* Vt mirum non sit,

l. 2. q. 83. ad

l. 46. in Mart.

cap. 46. in Gene.

